

Η ετερότητα στην Παράδοση και σήμερα [2]

Ορθοδοξία / Θεολογία

Θεώνη Μαρίνου – Μπούρα, Θεολόγος, ΜΑ Θεολογίας

Στα χρόνια του Μ. Βασιλείου ο χριστιανισμός συναντήθηκε με την ετερότητα του ελληνισμού. Μελετώντας το έργο «Προς τους νέους όπως αν εξ ελληνικών ωφελοίντο λόγων»[22] συμπεραίνουμε τα εξής:

1. Γνωρίζει καλά τα έργα των αρχαίων Ελλήνων και τα χρησιμοποιεί με κριτήρια την αρετή, τον ορθό λόγο και τη συμφωνία τους με τη Γραφή. Συνιστά να αγαπάμε την ελληνική φιλοσοφία, την ποίηση, τη ρητορική και θεωρεί απαραίτητη τη μόρφωση με αυτές.
2. Η σχέση του με τον αρχαίο ελληνικό κόσμο είναι διαλεκτική και επιλεκτική. Δεν απορρίπτει ο,τιδήποτε εξωχριστιανικό αλλά το εξετάζει με κριτήριο τον ορθό λόγο.
3. Προσεγγίζει τον αρχαίο ελληνικό κόσμο με πνεύμα ενωτικό κι όχι διχαστικό. Τούτο διαπιστώνεται από την τακτική που εφαρμόζει. Αναζητά τα κοινά σημεία ελληνισμού-χριστιανισμού και αυτά συζητά.
4. Το περί θεού ερώτημα του ανθρώπου δεν απαντάται από τον αρχαίο ελληνικό κόσμο ή από κάθε θρησκεία προσθέτουμε αλλά αποκλειστικά από την αγία γραφή, όπου αποκαλύπτεται ο Τριαδικός Θεός της αγάπης.

5. Αναγνωρίζει την αξία της γλυπτικής των αρχαίων ελληνικών γλυπτών. Η αξία ανήκει στην τέχνη κι όχι στη θεολογία-ειδωλολατρία την οποία η τέχνη μορφοποιεί. [23]

Σήμερα, η διαφορετικότητα χρώματος, φυλής, γλώσσας, θρησκείας, πολιτισμού αλλά και οικονομικής κατάστασης απασχολεί έντονα τις κοινωνίες στην Ευρώπη και όχι μόνο. Τις περισσότερες φορές βιώνεται ως απειλή και καχυποψία και άρα εχθρότητα και ανταγωνιστικότητα. Οι συγκρούσεις λόγω μη αποδοχής της ετερότητας οδηγούν σε εξεγέρσεις, πολέμους καθώς και σε πολιτική και οικονομική αντιπαλότητα και εκμετάλλευση. Το εγώ και το άλλο ή ορθότερα το εγώ και οι ποικίλοι άλλοι ήρθαν τοπικά κοντά τόσο αιφνίδια που το κάθε εγώ αισθάνθηκε τον πανικό ότι κατακλύζεται. Αντί λοιπόν να πραγματώσει την έξοδο του εγώ προς το εσύ που είναι η χριστιανική αγάπη, πανικοβλήθηκε και κλείστηκε στο εγώ του φοβούμενος ότι οι άλλοι θα πλήξουν τελικά το εγώ του ή την ομάδα του. Οι ετερότητες, πολιτικά και οικονομικά χειραγωγούμενες κάποιες φορές, προσπαθούν να επιβληθούν παράνομα. Το κλίμα, θα έλεγα ότι έχει αντιστοιχίες με τη σχέση Ιουδαίων - Σαμαρειτών ή χριστιανισμού - ελληνισμού, όπως βιώθηκε από το κοσμικό πνεύμα των ανθρώπων. Η χριστιανική κοινωνία, όμως, οφείλει να διέπεται από το έτερο πνεύμα του Χριστού και των Πατέρων της εκκλησίας. Με πνεύμα Χριστού είδε την ετερότητα ο άγιος Λουκάς ο ιατρός, γι' αυτό οι μουσουλμάνοι και οι άθεοι ήταν παρόντες στην κηδεία του και οι μουσουλμάνοι τον τιμούν ακόμη και σήμερα με το δικό τους τρόπο, μας πληροφορεί η εγγονή του αγίου Λουκά. Ο αρχιεπίσκοπος Αλβανίας και καθηγητής της σχολής μας κύριος Αναστάσιος Γιαννουλάτος φροντίζει χριστιανούς, μουσουλμάνους και άθεους

χωρίς διάκριση και προσηλυτισμό. Επίσκοπος της Ορθοδοξίας στην Αφρική προσέλαβε μουσουλμάνο ως κηπουρό και θαύμασε τη ζωντανή σχέση του με το Θεό καθώς, μετά από κάθε σειρά σκαψίματος ή φυτέματος, ευχαριστούσε το Θεό και προσευχόταν για την προκοπή του έργου.

Η σχέση με την ετερότητα, εξαιρουμένης της ετεροδιδασκαλίας, έχει να προσφέρει πολλά στον άνθρωπο και στην κοινωνία.

1. Αναγνώριση της ύπαρξης, της προσφοράς, της ιστορίας και του πολιτισμού καθενός.
2. Σεβασμός της ετερότητας και λειτουργική αξιοποίηση των ιδιαιτεροτήτων της.
3. Αυτοπροσδιορισμός και συνειδητοποίηση της ταυτότητάς μας αναφορικά με τους άλλους.
4. Αυτοκριτική, αλλαγή στάσης και βελτίωση.
5. Ανταλλαγή υγιών και καθαρών χωρίς συγκρητισμό πολιτισμικών στοιχείων.
6. Καλλιέργεια σχέσεων αγάπης, αδελφοσύνης και συνεργασίας.
7. Διαφύλαξη της πίστης ανόθευτης κι απαλλαγμένης από κάθε ετεροδιδασκαλία.
8. Διάδοση του ανόθευτου χριστιανικού πνεύματος.

Ας θυμηθούμε ότι, μέσα από τη συναντησιακή σχέση με την ετερότητα, το άλλο φύλο, έρχεται η νέα ζωή, η γέννηση ενός παιδιού. Μάλιστα η ιατρική επιστήμη επισημαίνει ότι, για να είναι υγιής η νέα ζωή, πρέπει το έτερον φύλο να μην είναι οικείο, συγγενές αλλά ξένο. Η ετερότητα δεν πρέπει να φοβίζει, αφού τότε δεν προάγεται η ζωή. Η συνάντηση των ετεροτήτων ως σωματικών υπάρξεων συντελείται με κάποια προβλήματα, τα οποία λύνονται και γίνονται ευεργεσία και σωτηρία όταν προχωρήσουμε στη συνάντηση ψυχών, οπότε ζούμε το «μη τα εαυτών έκαστος σκοπείτε, αλλά και τα ετέρων έκαστος».

Η ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ, ΣΤΟΥΣ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΓΙΓΝΕΣΘΑΙ

A. Η ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

1. Διάλογος με τη Σαμαρείτιδα: **υπέρβαση ετερότητας** φύλου, φυλής και ήθους, **αναγνώριση προσφοράς** κάθε έθνους, σχέση διαλεκτική που αποσκοπεί στην **ανεύρεση της αλήθειας** που προάγει τη **ζωή**.
2. Ο **Χριστός** είναι **Μέγας Αρχιερέας** αν και ανήκε στη φυλή Ιούδα από την οποία κανείς άλλος δεν ήταν ιερέας. Άρα **τα χαρακτηριστικά της φυλής δεν προσδιορίζουν και κάθε πρόσωπο**.
3. Ο ίδιος **ο Χριστός είναι έτερος βασιλιάς και έτερος άνθρωπος**, αφού

αναστήθηκε από τους νεκρούς: η ετερότητά Του δηλώνει **πνευματική βασιλεία και θεότητα**.

4. «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη» - Πεντηκοστή - Απόφαση Αποστολικής Συνόδου, **αγκαλιάζει** χωρίς προϋπόθεση και **ενσωματώνει** όλα τα έθνη. Ο χριστιανισμός **αξιολογείται** από το κατά πόσον ενσωματώνει την ετερότητα και **μεταδίδει χριστιανικό πνεύμα**.

5. «Ο διδάσκων έτερον σεαυτόν ου διδάσκεις; Ο κηρύσσων μη κλέπτειν, κλέπτεις;» **Η ετερότητα είναι πρόκληση για αυτοδιόρθωση**.

6. «μη τα εαυτών έκαστος **σκοπείτε**, αλλά **και τα ετέρων έκαστος**.

7. Η **ετερότητα των χαρισμάτων** συμβάλει στη **λειτουργία** της κοινωνίας και **δεν είναι αξιολογική**, οπότε καμία υποτίμηση ή υπερτίμηση δε δικαιολογείται.

8. «**Μη ετεροδιδασκαλείν**».

B. Η ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ ΣΤΟΥΣ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

M. Βασίλειος: «ου δει ετεροδιδασκαλείν».

Επιφάνιος Σαλαμίνοσ της Κύπρου: οι ετερόδοξοι είναι μιμητές ειδώλων.

Ευάγγριος Ποντικός: η διδασκαλία των ετεροδόξων είναι **πονηρά ακοή που δε φοβάται ο επιστήμων και επιστημόνως φοβούμενος τον Κύριο**.

M. Βασίλειος: **Βασιλειάδα, η κοινοπραξία ετεροτήτων**, πλουσίων-φτωχών, χριστιανών-ειδωλολατρών, ντόπιων-ξένων. Ο M. Βασίλειος **προσεύχεται** για το γιο του αρειανόφρονα Ουάλη. **Η ετεροδοξία δε χωρά στην πίστη, ο ετερόδοξος όμως είναι μέσα στην προσευχή και την πρακτική ζωή του πιστού**.

[22] ΕΠΕ τ. 7,322-360

[23] Μπούρα Θεώνης, Η σχέση ελληνισμού-χριστιανισμού στο έργο του M.Βασιλείου «Προς τους νέους...», περιοδικό Ρωμνιός, τ.5 (Ιαν.-Φεβρ. 2012).

<http://bit.ly/121L0zh>